

Tobaksrelaterad sjuklighet och dödlighet

Maria Kölegård

Magnus Stenbeck

Hans Gilljam

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Karolinska Institutet

Regeringsuppdrag

I "En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken" framgår att uppföljningsarbetet inom ANDT området skall prioriteras under strategiperioden 2011-2015

Socialstyrelsen fick 2013 uppdrag av regeringen att utreda möjligheten att skapa ett mätinstrument för att bevaka utvecklingen samt göra prognoser av tobaksrelaterad sjuklighet och dödlighet

Mätmetod

Vad behöver vi för att kvantifiera rökrelaterad sjuklighet och dödlighet?

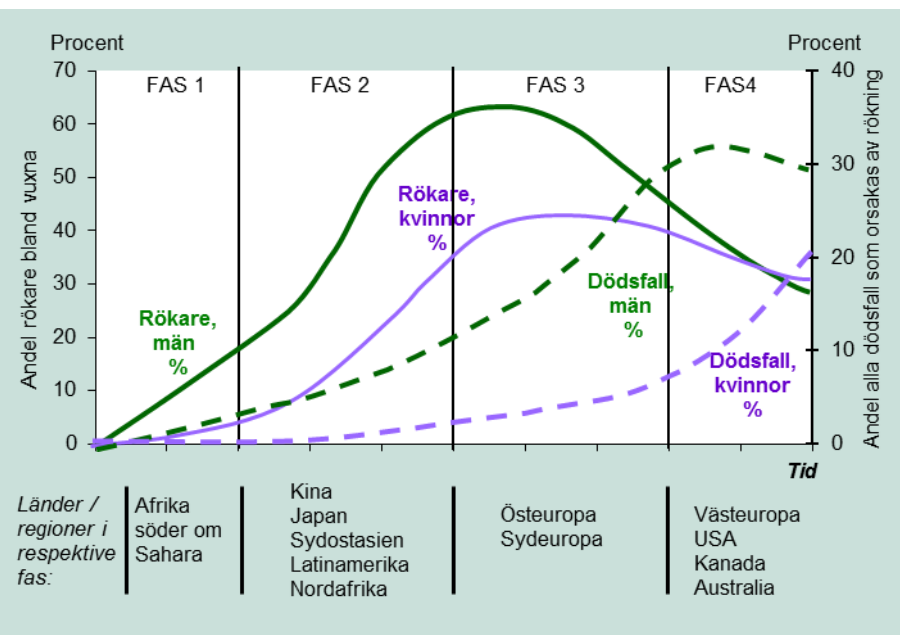
- Sammanställning av verifierat rökrelaterade diagnoser
- Kunskap om riskökning för insjuknande och död bland rökare dvs. RR för varje diagnos
- Kunskap om förväntad latenstid mellan exponering och insjuknande/död
- Rökprevalens för relevant populationsgrupp och tid

Sjuklighet och dödlighet

Där rökning är en verifierat bidragande orsak

- **Stora folksjukdomar**
  - Lungcancer
  - Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom
  - Hjärtinfarkt
  - Stroke
- **Övrig sjuklighet**
  - 16 ytterligare cancrar
  - 5 typer av kärlsjuklighet
  - 7 lungsjukdomar
  - 3 sjukdomar i matsmältningsorganen
  - 8 reproduktions och graviditets åkommor
  - 4 typer av fosterskador
  - Diabetes, RA, Psoriasis Höftfrakturer, SLE, Makula-degeneration

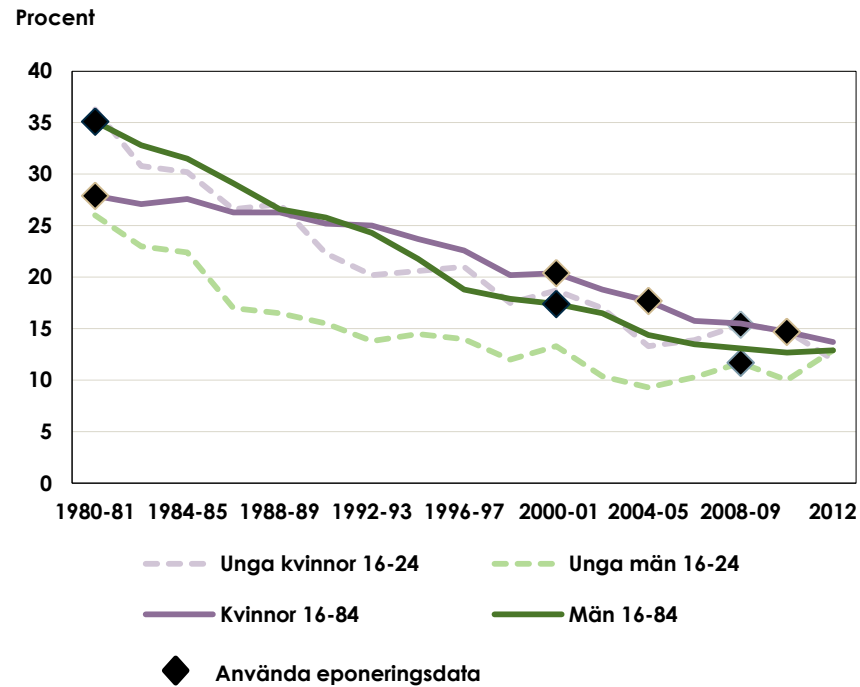
Latenstider

Bildtext

- Varierar för olika diagnoser
- Bristfällig kunskap, få studier med tillräckligt lång uppföljningstid
- Genomsnittlig tid för en population tjänar som proxy
- Andelen rökare per kön och åldersgrupp vid relevant tidpunkt

Andel dagligrökare

Källa: Undersökningarna om levnadsförhållanden ULF/SILC, Statistiska Centralbyrån

Resultat

Tabell 1. Rökorsakad dödlighet och sjuklighet

Antal som insjuknar och avlider varje år pga rökning
2010-2012.

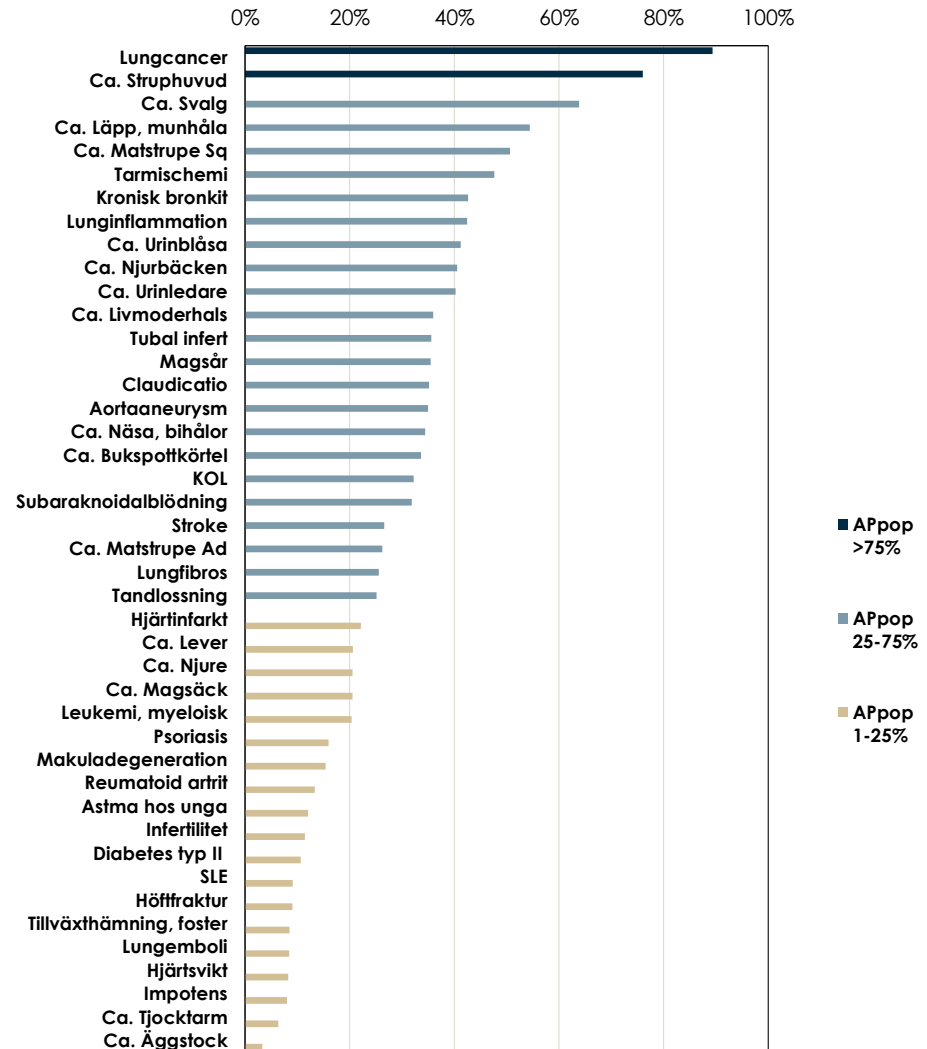
Diagnos	Insjuknade av rökning	Avlidna av rökning
Cancer	6 819	5 250
Lungsjukdomar	45 508	2 855
Hjärtkärlsjuklighet	22 528	3 513
Reproduktionsåkomor samt fosterskador	4 693	3
Övrig sjuklighet*	17 367	260
Totalt antal	98 603	11 881

*Diabetes typ II, Höfffraktur, Magsår, Makuladegeneration, Psoriasis, RA, SLE, Tandlossning, Tarmischemi

Andel insjuknanden som kan tillskrivas rökning

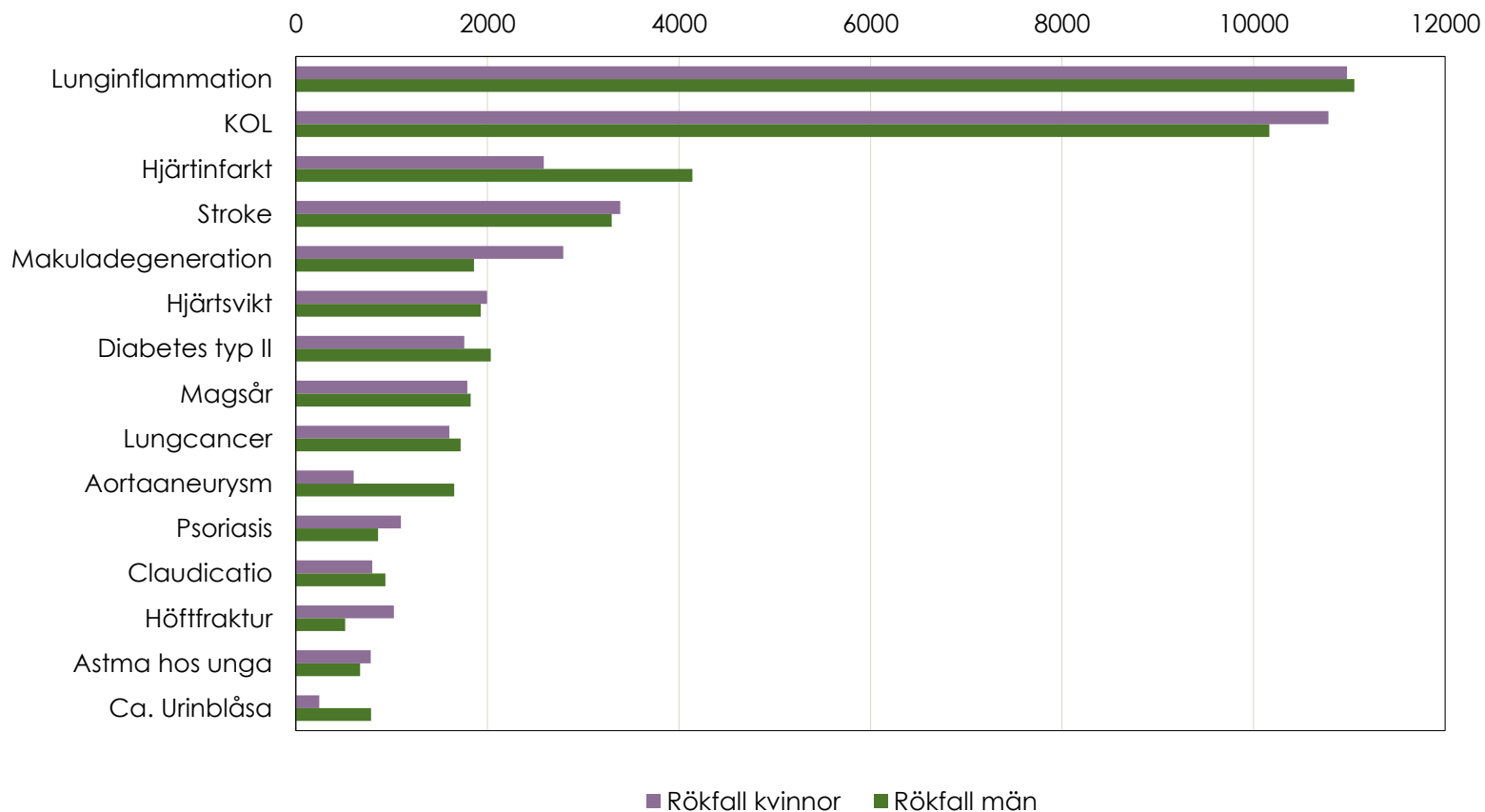
PAF

population attributable fraction, anger hur stor andel av sjukdomstillståndet som skulle kunna elimineras i befolkningen om rökning avlägsnades som riskfaktor.

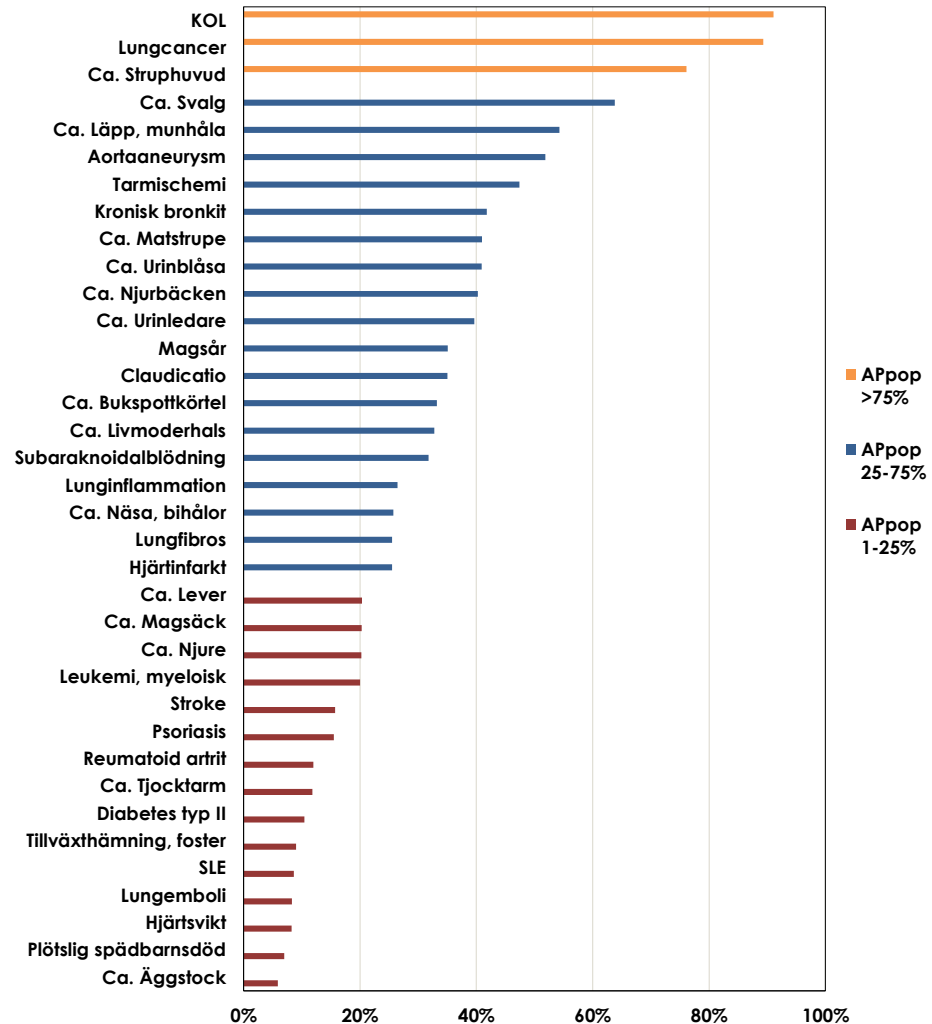
Sjukdomar med flest rökorsakade insjuknanden per år

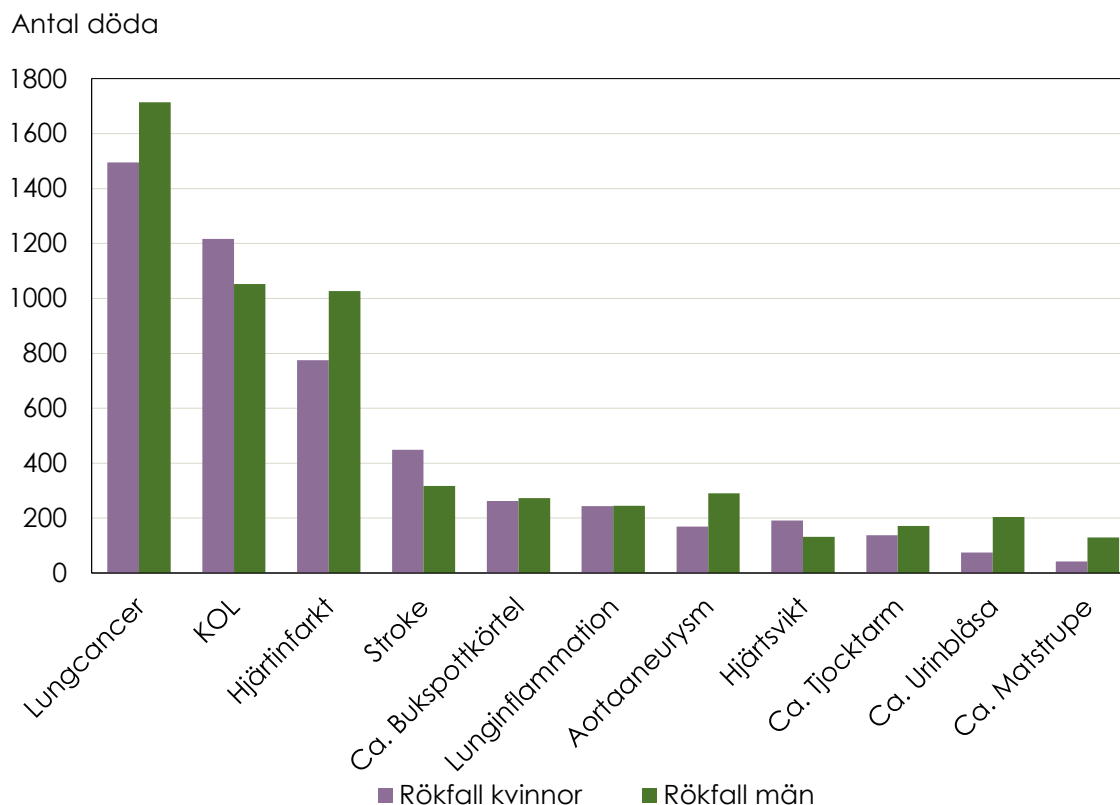
Andel av dödligheten som kan tillskrivas rökning

PAF

population attributable fraction, anger hur stor andel av dödsorsaken som skulle kunna elimineras i befolkningen om rökning avlägsnades som riskfaktor.

Dödsorsaker med flest rökorsakade dödsfall årligen

Sammanfattande resultat

- Rökningen påverkar sjuklighet och dödlighet i minst 53 sjukdomar
- Rökningen dödar omkring 12 000 per år
- Rökningen gör att omkring 100 000 per år blir sjuka
- Rökningens skadeverkningar kommer att minska framöver

Diskussion

- **Underskattnig av sjuklighet, tex**
  - KOL, underrapportering och fördröjd registrering
  - Lunginflammation, inga uppgifter från öppenvård
  - Missfall, underrapportering
- Detta svarar på frågan som gäller **dagens dödlighet och sjuklighet**. Man bör försöka göra en kvantitativ prognos för framtiden.

Framtida analyser

- Underlaget är tillräckligt bra för att fortsätta beräkningarna framöver med jämna mellanrum
- Hela modellen (samtliga diagnoser) bör användas vid beräkningen
- Framtida samarbete mellan FoHM, SoS och SCB

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**